

Bilag 2

Fra Borgmesterens Afdeling

Dato 29-01-2024

Forløbet af og forudsætningerne for budgetlægningen for budget 2025-2028

I dette bilag beskrives, hvordan den politiske og den administrative budgetproces tilrettelægges på en række konkrete områder.

1. Bindende klimamål

Byrådet har vedtaget bindende klimamål. For 2022 er det bindende klimamål for bysamfundet 1,205 mio. tons CO₂e (scope 1 og 2). I foråret 2024 laves der for 2022 en beregning af CO₂e-emissionerne for Aarhus som bysamfund. Hvis niveauet er højere end 1,205 mio. tons, indebærer de bindende klimamål, at byrådet senest i forbindelse med vedtagelsen af budgettet skal træffe beslutninger, der reducerer CO₂e-emissionerne, så kursen mod klimaneutralitet i 2030 fastholdes. Teknik og Miljø udarbejder med bistand fra Borgmesterens Afdeling forslag til kompenserende handlinger, hvis niveauet ligger over 1,205 mio. tons.

2. Partiernes budgetforslag

Processen for fremsendelsen af partiernes budgetforslag følger den, der blev anvendt i Budget 2024, men med særligt obs på at begrænse antallet af spørgsmål set i lyset af de administrative besparelser. Fristen for fremsendelse af partiernes budgetforslag er søndag den 4. august 2024. Budgetforslagene følger herefter Magistratens budgetforslag. Det betyder, at byrådet overordnet set har kendskab til økonomiaftalen om kommunernes økonomi, når forslagene skal afleveres. Et

konkret overblik over alle konsekvenser af økonomiaftalen tilvejebringes dog først med Magistratens budgetforslag.

Budgetforslag fremsendes til Byrådet (Byrådssekretariatet), og sættes løbende på byrådsdagsordenen til orientering senest frem til byrådsmødet den 14. august. Budgetforslag placeres sidst på Byrådets dagsorden. På disse byrådsmøder vil der være mulighed for en kort præsentation og en kort ordførerrunde, hvor politikerne kan komme med input til, hvad der ønskes belyst af de relevante magistratsafdelinger.

I forventning om stramme økonomiske rammer for budgettet skal politiske budgetforslag være tilknyttet finansieringsforslag inden for rammerne af den økonomiske politik. Partierne vil have mulighed for at få administrativ hjælp fra Borgmesterens Afdeling (Budget og Planlægning) til at udarbejde og kvalitetssikre sådanne finansieringsforslag. Der henstilles til, at forslag der fremsendes efter magistratens behandling af afdelingernes budget den 10. juni, fokuserer på de udfordringer som magistratsafdelingerne beskriver i deres følgeskrivelser.

Magistratsafdelingernes belysninger af budgetforslagene skal i videst muligt omfang indeholde en beskrivelse af forslagens værdi for borgerne samt evt. beskrive dets relation til Aarhusmålene.

Alle budgetforslagene og magistratsafdelingernes belysninger behandles i Magistraten den 3. september i sammenhæng med behandlingen af Magistratens budgetforslag. Materialet byrådsbehandles herefter ved førstebehandlingen af Magistratens budgetforslag den 11. september. Her vil der være mulighed for en debat om de samlede forslag, blandt andet på baggrund af magistratsafdelingens belysning. Herefter indgår budgetforslagene og belysningerne i budgetforhandlingerne.

For at sikre et godt grundlag for byrådets budgetdrøftelser - og for at belysningerne rammer rigtigt ift. partiernes intentioner - kan magistratsafdelingerne drøfte

belysningerne med udvalgene forud for behandlingen i Magistraten den 3. september.

Magistratsafdelingernes belysninger af de politiske beslutningsforslag må maksimalt være på 2 sider i de udarbejdede skabeloner. I begrænset omfang vil det være muligt at vedlægge bilag med beregningsforudsætninger mv.

Tabel 1: Proces for partiernes beslutningsforslag

Søndag - 4. august	Partierne har frist for fremsendelse af budgetforslag
Senest onsdag - 14. august	Budgetforslag behandles i byrådet
Torsdag - 29. august	Budgetforslag og afdelingernes belysning udsendes med Magistratens dagsorden
Tirsdag - 3. september	Magistraten behandler Magistratens budgetforslag samt partiernes budgetforslag
Torsdag - 5. september	Budgetforslag udsendes sammen med byrådets dagsorden
Onsdag - 11. september	Byrådet 1. behandler Magistratens budget samt budgetforslag
Efter 11. september	Budgetforslag og belysninger indgår i budgetdrøftelserne

3. Byrådsseminarer

Det foreslås, at der afholdes to byrådsseminarer om økonomi i 2024.

Det første afholdes tirsdag den 16. april kl. 16:00-19:00. Seminaret vil primært indeholde en gennemgang af økonomien i Regnskab 2023. Magistratsafdelingerne vil endvidere på seminaret - som ligger forud for budgetlægningen - have mulighed for at beskrive eventuelle udfordringer i afdelingerne. Udfordringerne vil efterfølgende indgå i magistratsafdelingernes følgeskrivelse til afdelingernes budget.

Den 26. august afholdes der orienteringsseminar om udkast til Magistratens budgetforslag. Seminaret vil finde sted fra kl. 16:00-19:00.

Partiernes forhandlingsgrupper og sekretærer inviteres til de dele af seminarerne, der omhandler indholdet af regnskab og budgetforslaget.

4. Magistratsafdelingernes beskrivelse af budgetudfordringer

I følgeskrivelsen til afdelingernes budgetforslag er der mulighed for at gøre opmærksom på områder med driftsproblemer. Endvidere vil afdelingerne allerede på regnskabsseminaret have mulighed for at fremlægge eventuelle større udfordringer i afdelingerne.

Magistraten vil få mulighed for at drøfte budgetudfordringerne på magistratsmødet den 10. juni.

De beskrevne driftsudfordringer samles efterfølgende i overskriftsform i et bilag, som vedlægges Magistratens budgetforslag. De politiske partier har herefter mulighed for eventuelt at adressere udfordringerne i budgetforhandlingerne.

5. Udvalgenes inddragelse i budgetlægningen

I de senere års budgetlægning er der arbejdet på at give udvalgene en mere central rolle i forhold til at sikre, at byrådet drøfter hele budgettet og ikke kun eventuelle udisponerede midler, der opgøres i budgetprocessen.

I udvalgene vil der i forbindelse med budgetlægningen for budget 2025 fortsat være fokus på at øge gennemsigtigheden i hvad pengene bruges til i de enkelte afdelinger.

Udvalgene vil i løbet af foråret blive orienteret om den økonomiske situation på de enkelte områder, ligesom de principper og metoder, der anvendes i budgetlægningen på de enkelte områder vil blive drøftet. I behandlingen af eventuelle budgetudfordringer på et område vil udvalgene have fokus på mulige og nødvendige omprioriteringer.

Det fremgår af indstillingen samt bilag 4, hvordan udvalgene skal arbejde med at sætte politiske retning og lave politiske pejlemærker.

6. Forløbet af de politiske drøftelser

Efter orienteringsseminaret den 26. august vil borgmesteren afholde afklarende møder med byrådets

partier, og efter 1. behandlingen af budgetforslaget bliver der afholdt to forhandlingsmøder med deltagelse af alle partiers forhandlingsgrupper. Forhandlingsmøderne vil som udgangspunkt finde sted på rådhuset.

Forhandlingerne er planlagt til:

- Mandag den 16. september kl. 14:00-24:00
- Torsdag den 19. september kl. 10:00-24:00
- Der sigtes mod, at forhandlingerne afsluttes torsdag, men fredag fra kl. 10.00-14.00 reserveres også.

Ud over de finansierings- og omprioriteringsmuligheder, som partierne beskriver i forbindelse med fremsendelse af deres beslutningsforslag, kan partierne forud for budgetforhandlingerne fremsende generelle finansieringsforslag, som ønskes inddraget i budgetforhandlingerne. Som beskrevet i ovenstående kan partierne på dette tidspunkt også i begrænset omfang fremsende temaer, som ønskes drøftet i forhandlingerne.

Forslagene fremsendes til Borgmesterens Afdeling (budget@ba.aarhus.dk) senest fredag den 6. september 2024.

7. Udarbejdelse af Magistratens budgetforslag

I magistratsafdelingernes bidrag til budgetlægningen tages der på driftssiden udgangspunkt i overslagsårene i det vedtagne Budget 2024 korrigeret for lovændringer og byrådsbeslutninger, herunder omprioriteringerne og de administrative besparelserne. På anlægssiden er udgangspunktet den 11-årige investeringsplan for årene 2025-2028.

Budgetmodellerne indarbejdes i budgetforslaget, og udgiftsudviklingen som følge af befolkningsudviklingen synliggøres i materialet.

Magistratsafdelingerne fremsender deres bidrag til budgetforslaget i starten af maj 2024. Efter sommeren indarbejdes effekten af årets økonomiske aftale mellem KL og Regeringen i budgetforslaget.

8. Fremlæggelse og behandlingen af Magistratens budgetforslag

For at sikre åbenhed i budgetprocessen vil udsendelsen og offentliggørelsen af Magistratens budgetforslag i 2024 følge samme procedure som i de seneste år.

Borgmesterens budgetforslag vil blive sendt fortroligt til byrådet fredag den 23. august 2024.

På orienteringsseminaret for byrådet den 26. august vil der blive orienteret om indholdet af Borgmesterens budgetforslag. Gennemgangen af materialet vil ske med forbehold for, at Magistraten på dette tidspunkt ikke har behandlet budgetforslaget, og derfor endnu ikke har truffet sine konklusioner. Magistraten behandler budgetforslaget Tirsdag den 3. september 2024.

Materialet vil blive offentliggjort på kommunens hjemmeside og gennemgået for FællesMED og pressen tirsdag den 27. august.

Tirsdag den 3. september vil Magistraten og FællesMED drøfte Magistratens budgetforslag og fredag den 20. september 2024 vil FællesMED blive orienteret om indholdet af budgetforliget.

Der gøres opmærksom på, at grundlaget og forudsætningerne for budgettet løbende opdateres, hvilket kan indebære ændringer i økonomien. Før sommerferien er det økonomiaftalen om kommunernes økonomi i 2025 og efter sommerferien er det bl.a. halvårsregnskabet eller eventuelle nye udmeldinger fra staten, som det var tilfældet i 2023.

Efter fremsendelsen af Magistratens budgetforslag udsender KL som regel - på baggrund af regeringens fremlæggelse af finanslovsforslaget - en opdateret skatte- og tilskudsmodel, som kan indebære ændringer i de tekniske budgetforudsætninger og økonomien. Alle tekniske budgetforudsætninger vil blive forelagt på fællesmøderne mellem Magistraten og Økonomiudvalget. Nye oplysninger udefra kan dog fremkomme senere. I Budget 2024 var der markante ændringer i

forudsætningerne for byrådet som følge af Skatteministeriets nye udmeldinger af ejendoms- og grundværdier mv. Derfor kan der ske ændringer efter fremlæggelse af Magistratens budget. Byrådet vil i den situation blive orienteret så hurtigt som muligt.

Den politiske behandling af budgetforslaget i byrådet foregår fra starten af september og frem til budgetvedtagelsen onsdag den 9. oktober 2024.

Den politiske behandlingsfase omfatter mulighed for fremsendelse af ændringsforslag, fællesmøder mellem Magistraten og Økonomiudvalget samt politiske drøftelser om en mulig indgåelse af et forlig.

Ændringsforslag fra de af byrådets partigrupper, som ikke indgår i et eventuelt budgetforlig, skal fremsendes til Borgmesterens Afdeling senest onsdag den 25. september. I lighed med de seneste år vil der ved 2. behandlingen af budgettet blive stemt om budgetforliget under ét. Budgetforliget vil blive anset som ét ændringsforslag til budgetforslaget. Hvis et eller flere partier ønsker at stemme imod dele af budgetforliget, vil der skulle fremsendes ændringsforslag. Partierne/byrådspolitikerne vil kunne få hjælp til udformningen af ændringsforslag ved henvendelse til Borgmesterens Afdeling (budget@ba.aarhus.dk).

9. Fremsendelse af spørgsmål

Som beskrevet i indstillingen vil borgmesteren efter byrådsseminaret den 26. august afholde afklarende møder med byrådets partier. Partierne kan på møderne aflevere spørgsmål, der ønskes afklaret og undersøgt. Spørgsmålene kan også sendes til Borgmesterens Afdeling (budget@ba.aarhus.dk).

Da det normalt tager flere dage at svare på spørgsmål, opfordres der til, at spørgsmålene fremsendes i god tid, inden svaret forventes modtaget. Borgmesterens Afdeling vil herefter fremsende materialet til alle partier snarest muligt.

10. Udformning af budgetmaterialet og evaluering af budgetforløbet

Magistratsafdelingernes budgetbidrag og de nye pejlemærker skal i overensstemmelse med gældende principper for budgetudarbejdelsen ligge inden for den givne budgetramme.

Budgettet fremsendes i FirstAgenda, ligesom det lægges på kommunens hjemmeside.

Budgetlægningen for 2025 vil blive afrundet med en evaluering i Magistraten.

11. Udgangspunktet for budgetlægningen

Budget 2025 tager afsæt i det Budget 2024, som byrådet vedtog 11. oktober 2023.

Udgangspunktet for budgetlægningen er en videreførelse af de allerede givne driftsbevillinger i det sidste overslagsår. Ved anlægsrådgighedsbeløb skal der tages stilling til det nye overslagsår i budgettet. Det nye overslagsår ved budgetlægningen for 2025 er budgetåret 2028.

På anlægsområdet reserveres der anlægsbeløb vedrørende byudviklingsprojekter, ligesom der optages en række beløb i de enkelte magistratsafdelinger. Det drejer sig fortrinsvis om videreførelsen af anlægsbevillinger med driftsmæssig karakter (KB-bevillinger). Efter oprettelsen af Aarhus Ejendomme findes disse fortrinsvis i Teknik og Miljø. Hertil kommer beløb, der følger af den 11-årige investeringsplan for 2024-2034.

12. Fremskrivning af rammer i budgettet

Budgettet pris- og lønfremskrives ved, at der for den enkelte sektor tages udgangspunkt i fordelingen mellem løn og øvrig drift på udgiftsarterne i det seneste regnskabsår. Der udregnes en fremskrivningsprocent for de enkelte decentraliserede rammer ved, at løndelen i de enkelte rammerne fremskrives med kommunens egen beregnede lønfremskrivning, mens øvrig drift fremskrives med KL's prisfremskrivning ekskl. tilskud til kollektiv trafik. Disse to vægtes sammen til en samlet fremskrivningsprocent for den enkelte sektor.

Fremskrivningen af rammen for kollektiv trafik tager udgangspunkt KL's prisfremskrivning af til kollektiv trafik.

13. Reservation af serviceramme til uforudsete udgifter

I de senere års aftaler om kommunernes økonomi har op til 4 mia. kr. af bloktilskuddet til kommunerne været betinget af, at kommunerne under ét overholder aftalen om serviceudgifter i hhv. budget og regnskab. Set i det lys er det derfor vigtigt, at magistratsafdelingerne budgetterer så realistisk som muligt, herunder budgettering af forbrug af opsparing.

Om nødvendigt - for at overholde servicerammen - kan der i forbindelse med den endelige budgetvedtagelse blive stillet krav om tvungen opsparing fordelt efter rammerne på de decentraliserede områder. En sådan tvungen opsparing forventes langt hen ad vejen at kunne klares ved at nedsætte forbruget af opsparing fra tidligere år. Det er derfor vigtigt, at afdelingerne lægger et realistisk budget for det forventede forbrug af opsparing.

Hvis serviceudgifterne ved den endelige budgetvedtagelse ligger under servicerammen, er Borgmesterens Afdeling i lighed med tidligere år bemyndiget til at optage en reserve, der muliggør yderligere forbrug af decentral opsparing. En sådan reserve har ikke betydning for den samlede økonomi og vil holde sig inden for de regler, som er fastsat af Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

14. Læsevenlige bilag til Magistratens budgetforslag

For at gøre materialet vedrørende budgettet læsevenligt, vil bilagene til Magistratens budgetforslag blive præsenteret via et resume på maksimum to sider.

Bilag 2 til 4 - der blandt andet beskriver budgetforudsætningerne og udviklingen i udgifterne i budgettet - vil bevare deres hidtidige form. Analyser og rapporter vil blive vedlagt som baggrundsmateriale i deres fulde længde.

15. Den fælleskommunale budgetkoordinering

Der er tradition for, at KL i budgetlægningen arbejder med en fælleskommunal budgetkoordinering. Den indebærer blandt andet, at alle kommuner skal fremsende budgettal inden den endelige vedtagelse af budgetterne. Formålet med dette er at give kommunerne mulighed for at justere budgetterne i tilfælde af, at kommunerne under ét ikke overholder den aftale, som KL indgår med regeringen.

I lighed med de seneste år bemyndiges Borgmesterens Afdeling til at indberette Magistratens budgetforslag til KL, som et foreløbigt budget til anvendelse i den fælleskommunale budgetkoordinering.

16. Administrativ proces for budgetlægningen

Borgmesterens Afdeling har bemyndigelse til at tilrettelægge den administrative proces for budgetlægningen, herunder udarbejdelsen af budgetinstruktionen. I budgetinstruktionen fastlægges blandt andet de rentesatser og pris- og lønskøn, som anvendes i budgetlægningen.

17. Løbende tilpasninger af budgettet

Det foreslås, at magistratsafdelingerne - i lighed med de seneste års budgetlægning - bemyndiges til løbende at tilpasse budgettet teknisk til rammen (det vil sige op- eller nedjustere budgettet, så der ikke op- eller nedspares). Sådanne tilpasninger har ikke betydning for den samlede økonomi.